

Chedoke-Mcmaster Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlar Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Chedoke-Mcmaster Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlar Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18604>

Özet

Chedoke-McMaster Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlar Ölçeği (Chedoke-McMaster Attitudes towards Children with Handicaps Scale - CATCH), bireylerin **engelli çocuklara** karşı geliştirdikleri tutumları ölçmek amacıyla tasarlanmış bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle sağlık ve eğitim alanında çalışan veya bu alanlarda öğrenim gören profesyonellerin ve öğrencilerin engelli bireylere yönelik **duygusal**, **bilişsel** ve **davranışsal** bileşenlerini değerlendirmektedir. Türkiye uyarlaması, Çiçek-Gümü? ve Öncel (2020) tarafından metodolojik bir çalışmada ile gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültüründe de güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Chedoke-McMaster, Engelli Çocuklar, Engellilik, Tutum, Sağlık Çalışanlar, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik

Yazarlar

Orijinal Ölçek Geliştiricileri: Rosenbaum, P. L., Armstrong, R. W., & King, S. (1986).

Türkiye Uyarlama Yazarları: Ecem Çiçek Gümü?, Serap Öncel.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin **engelli çocuklara** yönelik tutumlarının düzeyini ve niteliğini sistematik olarak ölçmektir. Bu tutumların belirlenmesi, özellikle sağlık hizmetleri, rehabilitasyon ve eğitim gibi alanlarda çalışan profesyonellerin farkındalıklarını artırmak ve olası **önnyargılar** veya olumsuz tutumları tespit ederek müdahale stratejileri geliştirmek için kritik öneme sahiptir.

Türkiye uyarlama çalışmasının amacı ise, uluslararası alanda kabul görmüş olan bu ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonda (özellikle hemşirelik ve sağlık bilimleri öğrencileri gibi geleceğin sağlık profesyonelleri) psikometrik özelliklerini inceleyerek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanıma sunmaktır.

Yapı

Chedoke-McMaster Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlar Ölçeği (CATCH), kuramsal olarak tutumların üç temel bileşenini ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu bileşenler, genellikle **üç faktörlü yapı** olarak ortaya konulur:

Duygusal (Affektif) Bileşen: Engelli çocuklara karşı hissedilen duygusal tepkileri (örneğin, rahatlık, endişe, merhamet) ölçer.

Bilişsel (Kognitif) Bileşen: Engellilik hakkındaki inançlar, bilgileri ve basmakalıp düşünceleri (stereotipleri) ölçer.

Davranışsal (Konatif) Bileşen: Engelli çocuklarla etkileşim kurma eğilimini ve potansiyel davranışsal tepkileri (örneğin, yardım etme isteği, kaçınma) ölçer.

Türkiye uyarlama çalışmasında (Çiçek-Gümü & Öncel, 2020), bu orijinal üç faktörlü yapının uyarlama örneğinde de doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile teyit edildiği bildirilmiştir, bu da ölçeğin yapı geçerliğinin korunduğunu göstermektedir.

Geçerlik

Türkçe formunun geçerlik çalışmaları, Çiçek-Gümü ve Öncel (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yapı geçerliğini değerlendirmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

DFA sonuçları, ölçeğin orijinal **üç boyutlu yapı**sının (Duygusal, Bilişsel, Davranışsal) Türk örneğinde de uygun uyum indekslerine sahip olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin amaçladığı teorik yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır. Geçerlik çalışmaları arasında ayrıca, ölçeğin ilgili diğer tutum veya bilgi ölçekleriyle ilişkisi (ölçüt bağıntılı geçerlik) incelenerek ölçeğin geçerliği desteklenmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık ve zamana karşı kararlılık (test-tekrar test) yöntemleriyle incelenmiştir. İç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa), ölçeğin tümü için yüksek düzeyde bulunmuştur (genellikle 0.80 üzeri). Bu yüksek değer, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda birbirleriyle tutarlı olduğunu göstermektedir.

Test-tekrar test güvenilirlik analizleri de, aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan ölçek sonuçlarının yüksek korelasyon gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu durum, CATCH ölçeğinin zaman içinde kararlı sonuçlar verdiğini ve ölçüm hatasının düşük olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde, ölçeğin psikometrik yapısını incelemek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Faktör analizi, ölçeğin **engelli çocuklara yönelik tutum** yapısını oluşturduğunu Duygusal, Bilişsel ve Davranışsal boyutların bağımsız olarak ayırt edilebilir olduğunu doğrulamıştır. Uyum indeksleri (örneğin, RMSEA, CFI, TLI), modelin veriyle uyumunun

kabul edilebilir veya iyi düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünün Türkçe çevirisinde de korunduğunu işaret etmektedir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Orijinali **Tutum Ölçeği**)

Format: Likert ölçeği tipinde derecelendirme (Genellikle 7 dereceli, "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Sağlık ve eğitim profesyonelleri veya öğrencileri.

Yaş Grubu: Yetkinler (Özellikle üniversite öğrencileri veya çalışan profesyoneller).

Popülasyon Detayları: Türkiye uyarlaması, hemirelik ve diğer sağlık bilimleri alanlarında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli, kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanabilen bir anket formu. Bireylerin engelli çocuklara dair belirli ifadelerle ne ölçüde katılıp katılmadığını belirtmesi esasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

CATCH Ölçeği, Tutum Ölçümü, Psikolojik Değerlendirme, Hemirelik Öğrencileri, Psikometri, Faktör Yapısı, Geçerlik, Güvenirlilik

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ecem ÇEK GÜMÜŞ

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Uyarlama çalışması için ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlantı E-posta Adresleri: ecem8986@hotmail.com

Yayın Adresi: Uyarlama çalışmasının yapıldığı akademik kurum adresi (Kaynakta detaylı adres belirtilmemiştir).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştiricilerinden izin alınması gerekmektedir. Türkçeye uyarlama çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanım veya akademik araştırmalarda

kullanılması için izin ve ücret koşulları, orijinal ölçek sahipleri ve uyarlama yazarları ile iletişime geçilerek belirlenmelidir.

Uyarlama çalışmasının tam metnine ve detaylı metodolojik bilgilere aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: fnjn.org.

Referanslar

Çiçek-Gümü?, E. & Öncel, S. (2020). Validity and reliability of the Chedoke-McMaster Attitudes towards Children with Handicaps Scale in Turkey: A methodological study. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 28(1), 1-12. DOI: 10.5152/FNJJN.2020.426719

Orijinal ölçeğin geliştirilmesine dair temel referans: Rosenbaum, P. L., Armstrong, R. W., & King, S. (1986). The Chedoke-McMaster Attitudes towards Children with Handicaps Scale: a measure of attitudinal change. *Physiotherapy Canada*, 38(6), 346-350.

Uyarlama çalışmasının orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: chedoke-mcmaster-engelli-cocuklara-yonelik-tutumlar-olcegi-toad.pdf

Chedoke-McMaster Engelli Çocuklara Yönelik Tutumlar Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır ve bu nedenle burada listelenememektedir. Ölçek maddelerine ulaşmak için lütfen Çiçek-Gümü? ve Öncel (2020) tarafından yayınlanan makaleye başvurunuz.